

A Kormány

.../2015. (... ..) Korm. rendelete a közúti árutovábbítási szerződésekről

A Kormány a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 48. § (3) bekezdés *a*) pont 3. alpontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A rendelet hatálya

1. § (1) A rendelet hatálya a szerződés alapján

a) közúton tehergépjárművel végzett fuvarozási, valamint

b) díj ellenében tehergépjármű rendelkezésre bocsátási

tevékenységre terjed ki, ha az áru átvételének helye és kiszolgáltatásának helye Magyarország területén van.

(2) A tevékenységek során értelemszerűen alkalmazni kell a díj ellenében végzett közúti árutovábbítási, a saját számlás áruszállítási, valamint az autóbusszal díj ellenében végzett személyszállítási és a saját számlás személyszállítási tevékenységről, továbbá az ezekkel összefüggő jogszabályok módosításáról szóló rendelet (a továbbiakban: Kr.) rendelkezéseit is.

(3) E rendelet hatálya nem terjed ki a postai szolgáltatási szerződés alapján végzett tevékenységekre.

2. Értelmező rendelkezések

2. § (1) E rendelet alkalmazásában:

1. áru: minden olyan dolog, amely tehergépjárművel közúton továbbítható, ide értve az idegen tulajdonban levő, nem a fuvarozó tulajdonában, üzemeltetésében levő, áruval megrakott vagy üres pótkocsit is,

2. árutovábbítási szerződés: közúton tehergépjárművel végzett fuvarozási, valamint díj ellenében tehergépjármű – gépjárművezetővel történő – rendelkezésre bocsátási tevékenységre kötött szerződés,

3. egységrakomány: kisebb méretű, tömegű áruk, csomagolási formák nagyobb egységbe foglalása, és ezen nagyobb egység megjelölés szerinti fuvarozása (pl. raklapon csomagolt áru, kötegelt áru),

4. feladó: az a személy, aki a fuvarozási szerződést a fuvarozóval megkötö,

5. fuvarozás: fuvarozási szerződés alapján végzett tevékenység,

6. fuvarozási határidő: a fuvarfeladat teljesítésére meghatározott időtartamonként az árutovábbítási szerződésben az áru kiszolgáltatására megjelölt nap, időpont vagy időtartam,

7. küldemény: egy szerződés alapján továbbítandó teljes árumennyiség,

8. tehergépjármű: a tehergépkocsi, a vontató, a lassú jármű, valamint a tehergépkocsiból, vontatóból vagy lassú járműből és pótkocsiból álló járműszerelvény,

9. utólagos rendelkezés: a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:264. §-a szerinti rendelkezési jog,

10. zártrendszerű rakodás: az áru be- vagy kirakása abban az esetben, ha a küldemény átvételekor, illetve kiszolgáltatásakor a fuvarozó nincs jelen, vagy a 7. § (1) bekezdés *a*) pontjában megjelölt adatokat nem tudja ellenőrizni.

(2) A feladón, a fuvarozón és a címzetten mindezek megbízottját, közreműködőjét, nevében eljáró személyt is érteni kell.

3. Keretszerződés

3. § (1) Ha a szerződő felek árutovábbítás céljából tartós együttműködésre kívánnak megállapodást kötni, az együttműködésük feltételeit is tartalmazó keretszerződést köthetnek.

(2) A keretszerződést írásba kell foglalni, ennek elmaradása azonban – ha a teljesítést már megkezdték – a keretszerződés érvényességét nem érinti.

4. A fuvarozási szerződés tartalma

4. § (1) A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire, valamint a szerződés teljesítésére a Ptk. fuvarozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseit az e jogszabályban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A fuvarozási szerződés a feladó és a fuvarozó közötti megállapodással jön létre. A szerződésnek tartalmaznia kell legalább:

a) a fuvarozás céljából átadásra kerülő áru megnevezését, darabszámát, jelét, számát, tömegét vagy más módon kifejezett mennyiségét, csomagolásának módját, különleges rakományrögzítési igényt, valamint különleges feltétellel fuvarozható áru (10. §) esetén a fuvarozáshoz szükséges okiratok, engedélyek azonosító adatait,

b) az áru átvételének és kiszolgáltatásának helyét és időpontját vagy határidejét,

c) külön díjazás ellenében értékre vonatkozó esetleges kikötést,

d) külön díjazás ellenében a határidőben történő kiszolgáltatáshoz fűződő érdekre vonatkozó esetleges kikötést,

e) az áru berakásának és kirakásának módját,

f) a címzett megnevezését,

g) a fuvardíjat, a fuvardíj és egyéb költség kifizetésének biztosítását,

h) az állásidő (9. § (1) bekezdés) esetén fizetendő összeget,

i) a feladó esetleges rendelkezését a fuvarozó számára az áru biztosítása tekintetében,

j) az esetleges utánvételi összeget.

(3) A szerződő felek minden olyan lényeges körülményben megállapodhatnak, amely a fuvarozás teljesítéséhez bármelyikük szerint szükséges.

(4) A feladó köteles a szerződés alapján a fuvarozónak járó fuvardíjat, a megállapodott költséget, az állásidő címén járó összeget megfizetni, és a fuvarozó által a fuvarozásra szükségesen és hasznosan fordított költséget megtéríteni. A szerződő felek írásos megállapodása alapján ezen fuvardíjat és költségeket a feladó által megjelölt harmadik személy (költségviselő) is viselheti. Amennyiben a feladó által megjelölt költségviselő a fizetési kötelezettségnek határidőben nem tesz eleget, úgy a fuvardíjat és költségeket a fuvarozó felhívására a feladó köteles megfizetni.

(5) A fuvarozási szerződésnek tartalmaznia kell a feladó késedelmes teljesítése esetére a feladónak a pénzforgalmi szolgáltatója részére adott, a fuvarozásból eredő díj és késedelmi kamatra vonatkozó beszedési megbízás teljesítésére irányuló hozzájárulását, felhatalmazó nyilatkozatát.

5. § A fuvardíjat és a 4. § (4) bekezdés szerinti költségeket és összeget az annak fizetésére kötelezett – amennyiben a fuvarozó a helyesen kiállított számlát a fizetésre kötelezett részére a kiszolgáltatást követő 15 napon belül átadja – legkésőbb a kiszolgáltatást követő 30 napon belül köteles a fuvarozó részére megfizetni, kivéve, ha a 30 napnál hosszabb fizetési határidő szerződésben írásban való kikötését – ezzel arányban álló – más előnynek a fuvarozó javára írásbeli szerződésben történő vállalása ellensúlyozza. A szerződő felek ezzel ellentétes megállapodása

semmis. Ha a fuvarozó a helyesen kiállított számlát az átvételt követő 15 napon túl bocsátja a fizetésre kötelezett rendelkezésére, a számla ellenértékét a helyesen kiállított számla kézhezvételétől számított 15 napon belül kell kifizetni.

5. A fuvarlevél, árukísérő okmányok

6. § (1) Amennyiben jogszabály kötelezővé teszi, vagy a szerződő felek így rendelkeznek, a fuvarozási teljesítményről legalább a Kr.-ban meghatározott adattartalommal fuvarlevelet kell kiállítani. Több járművel való fuvarozás esetén bármelyik szerződő fél kérésére járművenként külön fuvarlevelet kell kiállítani abban az esetben is, ha ezt a jogszabály, vagy a szerződő felek megállapodása nem teszi kötelezővé. A fuvarlevél hiánya, szabálytalansága vagy elveszése nem érinti a fuvarozási szerződés létét vagy annak érvényességét.

(2) A fuvarlevél szükség szerint tartalmazza a fuvarozással kapcsolatos költségeket, a fuvarozással kapcsolatos utasításokat, az áru bevallott értékét, a határidőben történő kiszolgáltatáshoz fűződő különleges érdek összecszerű megjelölését, a fuvarfeladat teljesítési határidejét, a fuvarozónak átadott okmányok jegyzékét, az állásidő címén fizetendő összeget, göngyöleg, raklap, egyéb csomagolóeszköz jellegét és mennyiségét. A szerződő felek a fuvarlevélre minden egyéb – szükségesnek tartott – adatot felvezethetnek.

(3) A fuvarlevéllel együtt – a (4) bekezdésben foglalt eltéréssel – árukísérő okmány lehet a szállítólevél.

(4) Ömlesztett áru fuvarozására kötött keretszerződésben a szerződő felek megállapodhatnak úgy, hogy fuvarlevél mellett egyéb árukísérő okmányt is használnak a teljesítmények rögzítésére. Ennek a dokumentumnak alkalmasnak kell lennie a fizetendő fuvardíj meghatározására, amennyiben szerződő felek előre nem állapodnak meg a fuvardíjban.

6. Az áru átvétele a feladótól és az áru kiszolgáltatása a címzettnek. Zártrendszerű rakodás

7. § (1) A fuvarozónak az áru átvétele alkalmával ellenőrizni kell:

- a) az áru darabszámára (egységrakomány esetén annak darabszámára), jelére és sorszámára vonatkozóan az árukísérő okmányba bejegyzett adatok pontosságát;
- b) az árunak és az áru csomagolásának külső állapotát.

(2) A feladó és a címzett köteles a fuvarozó részére az (1) bekezdés szerinti adatok ellenőrzésének lehetőségét biztosítani az átadás és kiszolgáltatás során.

(3) A fuvarozó az (1) bekezdésben foglaltakkal kapcsolatos fenntartásait a fuvarozási feladat megkezdését megelőzően az árukísérő okmányokon jelezni köteles. Ennek elmaradása esetén a felelősség a feladót és a fuvarozót egymás közt egyenlő arányban terheli.

(4) Az egységrakományon belüli hiányok, eltérések a fuvarozó felelősségi körén kívül esnek, amennyiben azt sértetlen csomagolásban vette át és sértetlen csomagolásban szolgáltatva ki.

(5) A zártrendszerű rakodás tényét a fuvarlevélre, egyéb árukísérő okmányra fel kell vezetni, melyet a feladó köteles igazolni. Ebben az esetben a fuvarozó felelőssége nem áll fenn az (1) bekezdésben meghatározott körülményekért.

(6) A feladó köteles az árukísérő okmányokat a fuvarozó részére átadni, azok helyes kitöltéséért, teljességükért a feladó felel. Feladó köteles minden, az áru fuvarozásához jogszabályban előírt adatot a fuvarozóval közölni.

(7) Be kell tartani a küldemény átvétele során az átvétel helyén, valamint kiszolgáltatása során a kiszolgáltatás helyén érvényben lévő biztonsági előírásokat, melyekről a fuvarozót előzetesen, írásban tájékoztatni kell.

7. Rakodás

8. § (1) Az áruk berakására a feladó, kirakására a címzett köteles, a szerződő felek ettől eltérően megállapodhatnak. A megállapodásnak tartalmaznia kell a rakodásban való részvétel arányát, ellenértékét, személyi, tárgyi, műszaki és további lényeges feltételeit.

(2) A berakás és kirakás körében a fuvarozót az árunak a tehergépjárművön történő elhelyezése tekintetében utasítási jog illeti meg.

(3) Ha a rakodást végző személy a fuvarozó által adott, a (2) bekezdésben meghatározott utasítást nem tartja be, és ennek következtében az áruban, személyek testi épségében, vagyonában kár keletkezik, a felelősség a rakodást végzőt terheli. Ilyen kárveszéllyel való fenyegetettség esetén a fuvarozó jogosult a szerződéstől elállni, és a felmerült költségei megtérítését követelheti.

(4) Amennyiben a rakodásnál a fuvarozó nincs jelen, a (3) bekezdés szerinti felelősség a feladót terheli.

(5) A tehergépjárműre nem rakhatók fel együtt olyan áruk, amelyek együttes fuvarozása a személyek testi épségét és a vagyonbiztonságot veszélyeztetné.

(6) A rakodást akkor kell befejezettnek tekinteni, amikor az áru tényleges berakodása, illetve kirakodása megtörtént és berakás esetén a kísérő okmányok, egyéb szükséges okmányok átadása a fuvarozó részére, illetve az áru kirakodása esetén az átvétel igazolása a kísérő okmányokon megtörtént.

8. Állásidő

9. § (1) Amennyiben a fuvarozó az átvételre vagy kiszolgáltatásra a szerződésben meghatározott időre készen áll, azonban az áru rakodása az azt követő egy órán belül nem fejeződik be, az ezen felüli időtartam állásidőnek minősül, amelyért a fuvarozó külön összeget számíthat fel. Ennek mértékét és számítási módját a szerződő felek megállapodása tartalmazza. Ha a szerződő felek magasabb összegben nem állapodnak meg, akkor az állásidő díja a fuvarozó időarányos önköltsége. A fuvarozó részére az állásidő időtartamát az köteles írásban igazolni, akinek érdekkörében az állásidő bekövetkezett.

(2) Állásidő szerint számolandó el a késedelmesen kiadott nyilatkozatok esetén a késedelem időtartama. A késedelemmel kiadott nyilatkozattal vagy a nyilatkozat elmaradásával okozott kárért a feladó felel.

9. Különleges feltételekkel fuvarozható áruk

10. § (1) Ha az áru továbbítását jogszabály vagy hatósági rendelkezés különleges feltételhez köti, e feltétel teljesítése a feladó kötelezettsége. A feladónak írásban fel kell hívnia a fuvarozó figyelmét az áru biztonságos kezeléséhez szükséges előírások betartására.

(2) A feladónak a rakomány tömegéről – a Kr.-ben foglalt feltételek fennállása esetén – jármű-tömegbizonylatot vagy írásbeli nyilatkozatot (a továbbiakban együtt: nyilatkozat) kell az áru berakásához kapcsolódóan kiállítania és a jármű vezetőjének átadni.

(3) Amennyiben jogszabály kötelezővé teszi, vagy a szerződő felek ebben megállapodnak, az áru csak árukísérővel továbbítható. Az árukísérő költségének viselésében a szerződő felek előre kötelesek megállapodni.

(4) Amennyiben az áru továbbításához a jármű tekintetében a feladónak különleges igénye van (pl. meghatározott hőmérsékletet biztosító szerelvény, hőszigetelt gépjármű, hűtött gépjármű, hűtőgépes jármű, tartályszerelvény, élő állatok fuvarozására alkalmas szerelvény, cserefelépítményes

gépjármű, cseretengelyes gépjármű), akkor a szerződő felek a jelen rendeletben szabályozottakon túl az árutovábbítás további, ez irányú feltételeiben előre, írásban kötelesek megállapodni.

10. A feladó utólagos rendelkezési joga

11. § (1) Utólagos rendelkezés csak a tehergépjármű teljes rakományára, vagy csak a teljes küldeményre adható.

(2) A feladó jogosult az áru felett rendelkezni, például kérheti, hogy a fuvarozó ne fuvarozza tovább az árut, változtassa meg a kiszolgáltatásra előírt helyet, vagy az árut más címzettnek szolgáltatassa ki, mint akit az árukísérő okmányon megjelöltek. Ez a jog a feladót a küldemény kiszolgáltatásáig illeti meg.

(3) Abban az esetben, ha a címzett az árut részben vagy egészben nem veszi át, a fuvarozó köteles haladéktalanul utasítást kérni a feladótól. A feladó köteles 1 órán belül utasítást adni. Amennyiben a feladó utasítást nem ad, a fuvarozó a Ptk. szabályai szerint járhat el.

(4) Az utólagos rendelkezés vagy utasítás következtében felmerülő költségek, károk és a kapcsolódó fuvardíj a feladót terheli.

(5) A fuvarozás teljesítését terhebbé tévő utólagos feladói rendelkezés vagy utasítás esetén a fuvarozót megilleti a megfelelő biztosíték követelésének joga.

11. Raklapcsere, göngyölegkezelés

12. § A raklap és a göngyöleg cseréjét (kezelését) a fuvarozó díj ellenében, a feladó költségére és kockázatára külön szolgáltatásként végzi.

12. Több fuvarozó közreműködése

13. § (1) A fuvarozó az áru továbbítását más fuvarozóra bízhatja. A feladó jogosult írásban kizárni további fuvarozó közreműködését.

(2) Amennyiben a fuvarozó az áru továbbítását más fuvarozóra bízza, a fuvarozót teljes körű, mindenre kiterjedő felelősség és helytállási kötelezettség terheli az igénybe vett további fuvarozó (közreműködő) vonatkozásában a fuvarfeladat teljesítése tekintetében, ideértve az esetleges árukárt, az áru teljes vagy részleges elveszését vagy megsemmisülését.

(3) Egymást követő fuvarozók által végzett fuvarozás a fuvarozók egyetemlegesen felelősek az egész fuvarozás végrehajtásáért, a fuvarozók egymás közti kapcsolata a több kötelezettre vonatkozó rendelkezések szerint alakul.

13. Az áru elveszése

14. § (1) Az árut elveszettnek kell tekinteni és a fuvarozót kárfelelősség terheli, ha azt a fuvarozó a fuvarozási határidő lejártától számított 30 napon belül nem szolgáltatja ki. A szerződő felek egymást kötelesek haladéktalanul értesíteni az áru megkerüléséről.

(2) Amennyiben az elveszettnek hitt áru a kárrendezést követő 1 éven belül megkerül, erről a szerződő felek egymást kötelesek haladéktalanul értesíteni. A feladó jogosult az áruval rendelkezni, a kárrendezés során kapott összeget köteles azonban visszatéríteni.

14. A fuvarozó felelőssége

15. § Amennyiben e jogszabály másként nem rendelkezik, a fuvarozó a fuvarozási szerződés megsértése esetén felelősséggel tartozik:

- a) a tehergépjármű késedelmes kiállításáért,
- b) az áru késedelmes kiszolgáltatásáért,
- c) a fuvarozásra átvett áruban az átvétel és kiszolgáltatás közti időben keletkezett kárért, teljes vagy részleges elveszésért, sérülésért.

16. § (1) A fuvarozó mentesül a felelősség alól, ha az elveszést, a megsérülést vagy a késedelmet a rendelkezésre jogosult felróható magatartása, a rendelkezésre jogosultnak a fuvarozó felróható magatartására vissza nem vezethető utasítása, az áru sajátos hibája, vagy olyan körülmény okozta, amelyet a fuvarozó nem kerülhetett el, és amelynek következményeit nem állt módjában elhárítani.

(2) A fuvarozó a felelősség alóli mentesítés érdekében nem hivatkozhat sem annak a járműnek hibás állapotára, amelyet a fuvarozás végrehajtásához használt, sem pedig annak a személynek vagy e személy megbízottjának felróható magatartására, akitől a járművet bérelte.

(3) A fuvarozó mentesül a felelősség alól, ha az elveszés vagy a megsérülés az alább felsorolt tények egyikével vagy azok közül többel együtt járó különleges veszélyből ered:

- a) nyitott és ponyvával nem fedett járművek használata, ha azok használatában kifejezetten megállapodtak és ezt a fuvarlevélbe bejegyezték;
- b) a csomagolás hiánya vagy hiányossága, olyan áruk esetében, amelyek csomagolatlan, vagy nem megfelelően csomagolt állapotban természetüknél fogva elveszésnek vagy megsérülésnek vannak kitéve;
- c) az áru kezelése, berakása vagy kirakása, továbbá elhelyezése, ha azt a feladó vagy a címzett, illetve a feladó, vagy a címzett nevében eljáró személyek végezték;
- d) bizonyos áruk természete, melynél fogva azok részleges vagy teljes elveszésnek vagy megsérülésnek vannak kitéve, különösképpen törés, rozsdás, önmagában bekövetkező belső romlás, beszáradás, csorgás, rendes apadás vagy férgek, illetve rágcsálók kártevése következtében;
- e) az árudarabok elégtelen vagy nem megfelelő megjelölése, illetve számozása;
- f) árukísérő nélkül élőállat fuvarozása.

(4) A fuvarozót terheli annak bizonyítása, hogy az elveszés, a megsérülés vagy a késedelem a (3) bekezdésben említett tények valamelyikéből keletkezett. Ha a fuvarozást olyan járművel végezték, amely különleges berendezéssel rendelkezik arra, hogy az árut a meleg, a hideg, a hőmérsékletváltozás vagy a levegő nedvességhatása ellen megvédje, a fuvarozó csak akkor hivatkozhat a (3) bekezdés d) pontjára, ha bizonyítja, hogy az adott körülmények között, ezeknek a berendezéseknek kiválasztása, fenntartása és felhasználása tekintetében őt terhelő minden intézkedést megtett és a részére adott minden különleges utasításnak eleget tett. A fuvarozó csak akkor hivatkozhat a (3) bekezdés f) pontjára, ha bizonyítja, hogy – az adott körülmények között szokásosan őt terhelő – minden intézkedést megtett, és a részére adott minden különleges utasításnak eleget tett.

17. § A tehergépjármű 1 órát meghaladó késedelmes kiállítása esetén a feladó elállhat a szerződéstől és a rakodás eredménytelen megkísérléséből eredő költségeket, valamint a más járműért kifizetett díjtöbbletet követelheti. Késedelmes kiállásnak tekintendő a fuvarozási szerződésben az áru átadás időpontjaként meghatározott időpontra túli kiállítás.

18. § (1) Kiszolgáltatási késedelemnek, egyben a fuvarozási határidő túllépésének minősül, ha az árut a szerződésben meghatározott határidőben, vagy megállapodás hiányában a gondos fuvarozótól elvárható időben a fuvarozó nem szolgáltatja ki.

(2) Késedelem esetén, ha a késedelemről a feladónak kára származik, a fuvarozó kártérítést tartozik fizetni. A kártérítés mértéke nem haladhatja meg a fuvardíj összegét.

(3) A fuvardíj összegénél nagyobb, a megállapodásban előre rögzített összegű kártérítést határidő túllépése esetén a feladó abban az esetben követelhet, ha a fuvarozó a megállapodás szerinti határidő betartásához fűződő különleges kiszolgáltatási érdek ismeretében a fuvarozási szerződésben a határidő betartását írásban külön díj ellenében vállalta, valamint a feladó a különleges kiszolgáltatási érdek ellenértékének megfizetésére kötelezte magát, továbbá a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség egyéb feltételei is fennállnak.

19. § Az áru elveszésében, vagy sérülésében mutatkozó káresemény bekövetkezte esetén a fuvarozó köteles haladéktalanul értesíteni a feladót és a címzettet, valamint az eset összes körülményéről a felelősség megállapításához szükséges adatokat és bizonyítékokat beszerezni, ideértve, de nem kizárólagosan: fényképek a kárról és káreseményről, jegyzőkönyv felvételezése, a járművezető meghallgatása, nyilatkozatok írásbeli rögzítése, közlekedési hatósági eljárás kezdeményezése. Káresemény esetén a feladót, a címzettet és a fuvarozót, valamint közreműködőiket együttműködési kötelezettség terheli.

20. § (1) Ha a fuvarozót e jogszabály alapján az áru részleges vagy teljes elveszéséért kártérítési kötelezettség terheli, a kártérítést annak az értéknek az alapján kell kiszámítani, amellyel az áru a fuvarozásra felvétel helyén és időpontjában rendelkezett.

(2) A kártérítés mértéke – ellentétes jogszabályi rendelkezés hiányában – nem haladhatja meg az 1971. évi 3. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a „Nemzetközi Közúti Árufuvarozási Szerződésről” szóló, Genfben, az 1956. évi május hó 19. napján kelt Egyezmény 23. cikkében írt mértéket.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottnál magasabb kártérítésnél a szerződő felek megállapodásában előre rögzített összegű kártérítést a jogosult abban az esetben követelhet, ha a fuvarozó a megállapodás szerinti érték ismeretében a fuvarozási szerződésben a fuvarozást írásban külön díj ellenében vállalta, valamint a feladó az értékhez igazodó ellenérték megfizetésére kötelezte magát, továbbá a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség egyéb feltételei is fennállnak.

21. § (1) Az áru sérülése esetében a fuvarozó köteles megfizetni az árunak a 20.§ (1) és (2) bekezdései szerint meghatározott értéke alapján kiszámított értékcsökkenés összegét.

(2) A kártérítés összege azonban nem haladhatja meg:

- a) ha a sérülés következtében az egész küldemény értékét veszítette, azt az összeget, amelyet a teljes elveszés esetében kellene fizetni;
- b) ha a sérülés következtében csak a küldemény egy része veszítette értékét, azt az összeget, amelyet az értékét veszített rész elveszése esetében kellene fizetni.

15. A feladó felelőssége a fuvarozóval szemben

22. § (1) A feladót felelősség terheli

- a) a csomagolással,
- b) az általa szolgáltatott adatok pontatlanságával,
- c) az érdekkörébe eső okból történő késedelemmel, beleértve a kiszolgáltatási késedelmet is,
- d) az érdekkörébe eső akadállyal, beleértve a kiszolgáltatási akadályt is,
- e) a személyekben, üzemi felszerelésben, járműben vagy más vagyonában a szakszerűtlen rakodással,
- f) az utólagos rendelkezéssel okozott kárért, költségért.

(2) A feladó részben vagy egészben mentesül a felelősség alól, ha a hiányosság nyilvánvaló vagy a fuvarozó előtt ismeretes volt az átvétel időpontjában.

(3) Ha a feladó a tehergépjárműbe annak teherbírását meghaladó tömegű árut rak be vagy nem megfelelő súlyeloszlással rakja be és ezt a ténytet a közúti forgalomban ellenőrzést végző hatóság állapítja meg, a feladó köteles a közúti áru fuvarozáshoz és a közúti közlekedéshez kapcsolódó egyes rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírsággal összefüggő hatósági feladatokról szóló jogszabály szerint kiszabott bírságot, pótdíjat és egyéb költséget, továbbá a túlsúly, illetőleg nem megfelelő súlyeloszlás megszüntetésével felmerülő igazolt többletkiadást megfizetni.

(4) Ha a feladó veszélyes árut ad át a fuvarozónak, köteles vele közölni a veszély pontos természetét és adott esetben a szükséges óvintézkedéseket. Abban az esetben, ha ezt a közlést nem vezették be a fuvarlevélbe, a feladót vagy a címzettet terheli annak a ténynek minden más módon történő bizonyítása, hogy a fuvarozó ismerte az áru fuvarozásával együtt járó veszély pontos természetét.

(5) Ha a feladó a fuvarozót megtévesztve veszélyes árut ad át fuvarozásra anélkül, hogy az előírt különleges feltételeket teljesítené, a fuvarozó köteles ennek felismerésekor haladéktalanul az első arra alkalmas helyen megállni és a feladót értesíteni, a feladó pedig köteles haladéktalanul megtenni a szükséges intézkedést és erről a fuvarozót értesíteni. A feladó ezen felül felelős minden költségért és kárért, amely az ilyen árunak a feladásából vagy fuvarozásából keletkezett.

16. Tehergépjármű rendelkezésre bocsátása

23. § (1) Tehergépjármű – gépjárművezetővel történő – rendelkezésre bocsátásánál a szerződő felek (megrendelő és üzembentartó) jogaira, kötelezettségeire, valamint a szerződés teljesítésére a Ptk. vállalkozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseit, valamint e jogszabályt a jelen fejezetben írt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A tehergépjármű rendelkezésre bocsátásra kötött szerződésben az üzembentartó meghatározott számú, teherbírású, típusú és jellegű tehergépjárművet bocsát a megrendelő rendelkezésére.

(3) Az árutovábbítási feladatokat a megrendelő határozza meg, és közli a gépjárművezetővel.

(4) A gépjárművezető a rakodást kizárólag közlekedésbiztonsági szempontból felügyeli.

(5) Ha a rendelkezésre bocsátott tehergépjármű vezetője az árut továbbítás céljából átveszi, az átvételtől az áru kiszolgáltatásáig a szerződés teljesítésére a fuvarozásra vonatkozó rendelkezéseket kell értelemszerűen alkalmazni.

17. Felelősség a tehergépjármű kiállításáért

24. § Ha az üzembentartó a tehergépjárművet a szerződésben meghatározott időben, vagy legkésőbb az azt követő 4 órán belül nem állítja ki, a megrendelő a szerződéstől elállhat, és kártérítésként követelheti:

- a) a rakodás eredménytelen megkísérléséből eredő kárának megtérítését,
- b) a más járműért kifizetett díjtöbbletet,
- c) a szerződésszegés folytán keletkezett egyéb kárát.

18. Záró rendelkezések

25. § (1) Ez a rendelet 2016. január 1-jén lép hatályba.

(2) Ez a rendelet a hatályba lépését követően kötött egyedi szerződésekre alkalmazandó abban az esetben is, ha a szerződő felek között keretszerződés van érvényben.

26. § Hatályát veszti a közúti árutovábbítási szerződésekről szóló 2/1981. (I. 31.) MT rendelet.

Orbán Viktor
miniszterelnök

Indokolás

1. §-hoz:

A közúti közlekedési szolgáltatás és feltételrendszer – ideértve a belföldi és a nemzetközi személyszállítást és árufuvarozást is – jelentős hányadát a 261/2011. (XII.7.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) tartalmazza. A Kr. egyrészt a végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg, másrészt a közlekedéshez közvetlenül kapcsolódó egyéb jogi aktusoknak való megfelelést szolgálja.

Mindezekon túlmenően úgy a közúti, mint a vasúti közlekedésnek számos olyan fontos eleme van, amely a közlekedési alágazat jellegének megfelelő, a hivatkozott Kr.-rel is összhangban levő jogi szabályozást igényel. Különös jelentőséggel bír ebből a szempontból az a tény, hogy a Kr. csak a 3,5 tonna feletti tehergépjárművekkel végzett tevékenységre vonatkozik, míg a jelen tervezet nem ismer a belföldi forgalomra nézve ilyen korlátozást.

Meghatározóak a tevékenységek végzésénél a polgári jogi szempontok, de van számos egyéb ágazati feladatot tartalmazó jogszabály is, mint pl. a képzés, a vizsgáztatás, amelyek jelentős hányadát ugyancsak a Kr. tartalmazza.

A jelen tervezet hatálya a belföldön gépjárművel végzett árufuvarozásra és a gépjárműveknek gépjárművezetővel történő rendelkezésre bocsátására terjed ki. Az egyszerűség érdekében a két nevesített szerződéstípust, amennyiben egy adott rendelkezés mindkettőre vonatkozik, árutovábbítási szerződésnek nevezi a javaslat.

2. §-hoz:

E § a rendeletben alkalmazott fogalmakat „Értelmező rendelkezés”-be foglalja.

3. §-hoz:

A gazdasági folyamatok jelentős hányadát a felek egymással tartós kapcsolatot kialakítva bonyolítják le. A közúti közlekedésben ezt segíti elő az a lehetőség, amely megengedi, hogy az érintett felek ne csak egyedi szerződéseket köthessenek, hanem az együttműködésük feltételeit keretszerződésben határozzák meg. A keretszerződésnek ezt a típusát a 2/1981. (I. 31.) MT rendelet már bevezette, a gyakorlat pedig igazolta a létjogosultságát.

4-5. §-hoz:

A Ptk. XXXVIII. Fejezete rendelkezik a fuvarozási szerződésről. A 6:271.§-ában rögzíti, hogy a fuvarozási fejezet eltérő rendelkezésének hiányában a szerződésre a vállalkozási szerződés szabályait kell alkalmazni. A fuvarozás általánosságban olyan sajátos ismereteket és technikai eszközöket igényel, jelentősége a nemzeti és a nemzetközi kereskedelemben és áruforgalomban olyan nagy, hogy akár sui generis szerződés is lehetne. Az új Ptk. szerkezete azonban ezt nem teszi lehetővé. A jelen tervezet a viszonylag szűkszavú, fentebb hivatkozott Ptk. fejezetet egészíti ki a fuvarozási szerződésre vonatkozó fontosnak ítélt tartalmi elemekkel, meglehetősen részletes és a gyakorlat számára hasznos feltételek meghatározásával. A két hivatkozott szakasz intézkedik a szerződés teljesítéséért járó díjak megfizetésének sajátos feltételeiről, határidejéről is. Az árutovábbítás, mint gazdasági tevékenység egyik sajátossága ugyanis, hogy a fuvarozót (a szerződés kötelezettjét) pénzügyi tekintetben az általánost meghaladó védelemben kell jogi eszközökkel részesíteni. Ennek az a magyarázata, hogy amennyiben a fuvarozó az átvett árut a rendeltetési

helyen a címzett részére kiszolgáltatja – tehát a szerződés szerint teljesít – de a jogosult (a másik szerződő fél) nem fizet, rendkívül nehézkes a fuvarozó jogos igényét érvényesíteni.

6-7. §-hoz:

A helyváltoztatás sajátossága, hogy a tevékenység nem tárgyasul a teljesítéssel. Erre figyelemmel írja elő a tervezet, hogy vagy jogszabályi előírás (Kr.), vagy a felek megállapodása alapján (3,5 tonna alatti össztömegű gépjárművel végzett árutovábbítás) a tevékenységről fuvarlevelet, illetve egyéb, a szolgáltatást bizonyító okmányt kell vezetni.

Az áru fuvarozás végrehajtásának elemei: az áru átvétele, továbbítása és a címzett részére – ugyanolyan állapotban, mennyiségben – történő kiszolgáltatása.

Míg a 6. § a fuvarozás okmányairól intézkedik, a 7. §-ban a fuvarozó által történő áruátvétel egyes lényeges technikai elemeit szabályozza a tervezet. Az áruátvétel tényét és módját a fuvarlevélen, vagy egyéb árukísérő okmányon a szerződő feleknek rögzíteni kell. Az előírt okmányok vezetésének hiányosságaiból jelentős kárfelelősség keletkezhet, ez indokolja azt, hogy a tervezet részletesen szabályozza a feladó és a fuvarozó kötelezettségeit.

8. §-hoz:

Azt, hogy a küldemény továbbítása a felrakás helyéről a lerakás helyére zavartalanul történjen, a rakodás és a továbbítás során az áruban ne keletkezzen kár, nagyban befolyásolja az áru fel- és lerakása. A főszabály szerint a felrakás a feladó, a lerakás pedig a címzett kötelezettsége. Meghatározó jelentőséggel bír a rakodás az áruvédelem szempontjából. Erre tekintettel jogosítja fel a tervezet a fuvarozót, hogy az árunak a gépjárművön történő elhelyezését meghatározza. Ez utóbbi rakodási szempont nemcsak az áru védelmét célozza, hanem közlekedésbiztonsági szempontból is fontos. A tervezet feljogosítja a fuvarozót, hogy az árunak a gépjárművön történő elhelyezése tekintetében utasítást adjon a felrakást végző részére. A közlekedésbiztonsági szempontú utasítás be nem tartása esetére a tervezet a fuvarozónak lehetővé teszi, hogy a szerződés teljesítésétől elálljon, egyidejűleg a felmerült költségeinek megtérítésére igényt tartson.

A közúti árutovábbítási tevékenységnek, mint reálfolyamatnak fontos elmét képezi le a tervezet azzal, hogy előírja: főszabályként a fuvarozó jelenlétében történjék a gépjármű megrakása. Abban a kivételes esetben, ha a rakodásnál a fuvarozó (gépjárművezetőt) a rakodásnál valamilyen okból nincs jelen, a helytelen rakodásból következő esetleges kár a feladót terheli.

9. §-hoz:

A közúti árutovábbítási tevékenység több elemből tevődik össze, ezek egyike a rakodás, amelyhez szorosan kapcsolódik az az időtartam, amely alatt a rakodás végrehajtása indokoltan vagy indokolatlanul szünetel. Ha a rakodás a szerződésben meghatározott időtartamot több mint egy órával meghaladja, és ezért az árutovábbítási feladat végrehajtását a fuvarozó nem tudja megkezdeni, ez a szünetelés a fuvarozó számára hátrányos. A hátránynak a csökkentését célozza az a rendelkezés a javaslatban, hogy amennyiben a szerződésben a rakodásra meghatározott időtartamot a rakodást végző fél több mint egy órával túllépi, a rakodási időből a túllépés ideje állásidőnek minősül. Az állásidő költségét a fuvarozó időarányos önköltségére alapozott mértékben az állásidő felmerüléseért felelős félnek kell megtérítenie.

10. §-hoz:

Amennyiben bizonyos áruféleségek továbbítását az áru jellegére, értékére, veszélyességére, más áruval történő együtt továbbításának tilalmára, a rakott gépjármű tömegére, stb. figyelemmel

jogszabály vagy hatósági rendelkezés az általánostól eltérő különleges, az adott áruféleség sajátosságához igazodó feltételekhez köti, akkor a különleges feltételek teljesítésében a szerződő feleknek meg kell állapodni. A megállapodásnak ki kell terjednie a különleges feltétel költségeire is. Ugyancsak előzetes – technikai és annak külön költségei – megállapodás kötelezettségét igényli a tervezet a felek között azokban az esetekben, amelyeknél ún. különleges gépjárművel történő árutovábbítást igényel a feladó.

11. §-hoz:

Az árutovábbítási tevékenység tartalmából következik, hogy a fuvarozó az átvett küldeményt nem csak térben mozgatja, hanem a térbeni továbbításnak időbeni eljutási igénye van. A gyakorlatban előfordulhat, hogy a szerződés teljesítésének megkezdését követően a feladó oldalán olyan esemény következik be, amely a szerződésben eredetileg rögzített bizonyos feltételek megváltoztatását igényli. Ilyen lehet pl. hogy más címzett részére kell a küldeményt kiszolgáltatni. A Ptk. a 6:264.§-ban szabályozza a feladó utólagos rendelkezési jogát. Az utólagos rendelkezés valójában szerződésmódosítás, amely lehet a feladó saját döntése, de lehet olyan kényszer – pl. a címzett az árut nem veszi át – amely a feladót a szerződés módosítására kötelezi. A Ptk.-nak ezeket az előírásait egészíti ki a tervezet további, a feladónak jogosítást adó feltételekkel. Egyben intézkedik arról, hogy az utólagos rendelkezéssel összefüggésben esetleg bekövetkezett károk és költségek a szerződésben érintett felek melyikét terhelik.

12. §-hoz:

A fuvarozáshoz kapcsolódó esetleges kiegészítő tevékenység, amelynek költségei és kockázata azt a szerződő felet terheli, amelynek érdekében a tevékenység felmerül.

13. §-hoz:

A fuvarozási szerződés tartalmi lényege az, hogy az áru helyváltoztatása fuvarozó közreműködésével, térben és időben – mögöttes gazdasági érdekből – megtörténjék. Ez tartalmában azt a lehetőséget is magában foglalja, hogy a szerződést kötő fuvarozó a teljesítéshez más fuvarozó közreműködését is igénybe veszi, azaz a szerződés teljesítését más fuvarozóra bízza.

A tervezet úgy intézkedik, hogy a fuvarozótól ezt a jogot a szerződésben a feladó megvonhatja, amennyiben azonban a feladónak ilyen rendelkezése nincs, a feladat eredményes teljesítéséhez a szerződő fuvarozó más fuvarozó közreműködését veheti igénybe. Az igénybevett közreműködő tevékenységéért a szerződő fuvarozó és a közreműködő fuvarozók az adott fuvarozási ágra vonatkozó rendelkezések szerint felelősek.

14. §-hoz:

Amennyiben a fuvarozási határidő lejártát követő 30 nap elteltével a fuvarozó a küldeményt nem szolgáltatja ki, már nem fuvarozási határidő megsértéséről van szó, hanem elveszési vélelmet határoz meg a tervezet. Az elveszési vélelem következménye, hogy a feladót – minden további bizonyítási eljárás nélkül – kártérítés illeti meg. A tervezet a Ptk. 6:268.§ (4) bekezdésében foglaltakkal összhangban úgy rendelkezik, hogy amennyiben az áru megkerül és a kártérítést a fuvarozó már megfizette a feladónak, a feladó dönthet arról, hogy igényt tart-e az árura vagy a kártérítést tartja meg.

15-16. §-hoz:

A 15. §-ban a tervezet nevesítetten a szerződésszegés három esetét sorolja fel. A jármű késedelmes kiállítását, az áru késedelmes kiszolgáltatását, továbbá az áruban keletkezett kárt. A késedelmes kocs kiállítással, a késedelmes kiszolgáltatással és az áruban keletkezett kárral összefüggésben a fuvarozó a kártérítési kötelezettség alól a 16. § (3) bekezdés a)-tól f) alpontig felsorolt, tételesen meghatározott körülmények kivételével az általános szabályok szerint mentesül. Ezek a tételes mentességi feltételek kifejezetten a közlekedési szolgáltatás sajátosságaival összefüggő, a fuvarozót a kártérítés alól mentesítő elemek. Ilyen pl. ponyvával nem fedett jármű használata, ha a szerződés szerint ponyvás kocs kiállítására vállalt a fuvarozó kötelezettséget, és a ponyva nélkül kiállított gépjárműre a feladó az árut berakja; ugyancsak a feladó viseli a csomagolás hiányosságából eredő árukárt, az áru sajátos tulajdonságából eredő kár, amelyet a fuvarozó nem háríthat e, a helytelen rakodás miatt keletkezett árukár, stb. A 16. § (4)-(5) bekezdései pedig a kártérítést megalapozó bizonyítási teher megosztásáról rendelkeznek.

17. §-hoz:

A szerződésben meghatározott időponthoz képest késedelmes járműkiállítás következményeit határozza meg a tervezet. Ezek a következmények összefügghetnek a fuvarozni tervezett áru sajátos tulajdonságaival. A késedelmes kiállítás következményeként a kártérítés alapját képezheti a rakodás eredménytelen megkísérlésével felmerült összegben túl a más járműért kifizetett díjtöbblet is.

18. §-hoz:

A korábbi szabályozás – úgy a vasúti, mint a közúti fuvarozásnál – a fuvarozási feladat teljesítésére a rakottan megtett távolságtól függő kötbérfizetési kötelezettséget írt elő. A tervezet a nemzetközi közúti fuvarozás szabályaihoz közelítve a szerződő felektől várja el, hogy a teljesítési határidőben megállapodjanak. A határidő túllépése estére pedig kártérítési kötelezettséget ír elő. A kártérítés mértéke alapesetben legfeljebb a fuvardíj mértékével egyezhet meg, kivéve az ún. érdekevallást. A határidő betartásához fűződő különös érdek ismeretében a fuvarozó – külön díj ellenében – a bevallott érdekekkel arányos kártérítés megfizetésére kötelezheti magát.

19-20-21. §-hoz:

Abban az esetben, ha a fuvarozás során az áru részben vagy egészben elvesz vagy megsérül, a fuvarozó köteles minden lehetséges lépést megtenni annak felderítése érdekében, hogy kiderüljön, mi okozta a kárt. Amennyiben kártérítési kötelezettség származik az árukárból, annak mértéke alapesetben a CMR Egyezményben előírt mértékhez igazodik. A fuvarozó és a fuvaroztató magasabb mértékű kártérítésben is megállapodhatnak külön díj megfizetése ellenében. Az áru sérülése esetében – amennyiben a sérülésért a fuvarozó felelősséggel tartozik – a kártérítés mértéke az elveszésért fizetendő kártérítés mértékéhez igazodik.

22. §-hoz:

Az árutovábbítási szerződésben, ezen belül a fuvarozási szerződésben jelentősebb mértékben a feladót a fuvarozóval szemben felelősség terheli egyrészt az általa a fuvarozónak átadott, az átadással összefüggő áruval kapcsolatos károkozás esetén, amennyiben a rakodást a feladó végzi, a helytelen rakodás következtében a hatóság által kiszabott bírság, pótdíj címén felmerülő költségek megtérítésében, továbbá amennyiben veszélyes árut ad át a fuvarozónak anélkül, hogy erről a tényről megfelelően tájékoztatná. A fentiekben felsorolt káresemények vagy azokkal való fenyegetettség következményei a feladót terhelik.

Abban az esetben, ha a veszélyes áru fuvarozására előírt feltételeket a fuvaroztató nem teljesíti, a veszély természetére a fuvarozó figyelmét nem hívja fel, a fuvarozó pedig a teljesítést megkezdi, a feladó felel minden kárért, amely ezzel összefüggésben keletkezett.

23-24. §-hoz:

A rendeletben szabályozott, a fuvarozási szerződéstől eltérő közúti közlekedési szolgáltatás feltételeit a 23-24. §-ban található, a gyakorlatban viszonylag sűrűn előforduló gépjármű rendelkezésre bocsátási szerződés tartalmazza. Jól láthatóak azok a meghatározó jellemzői ennek a szerződésnek, amely a fuvarozási szerződéstől való elhatárolást jellemzik.

A rendelkezésre bocsátásra kötött szerződésre nem érvényesek a fuvarozási szerződésre vonatkozó előírások. A szerződő felek a megrendelő és a gépjármű üzemeltetője. A megrendelő a gépjárművet úgy használhatja, mintha az a saját eszköze lenne, az árutovábbítási feladatokat a gépjármű vezetőjével közvetlenül közli a megrendelő.

Természetesen a közúti közlekedésre vonatkozó igazgatási jellegű és tartalmú szabályok ezekre a szerződésekre is érvényesek. Fontos jellemzője ennek a speciális szerződésnek, hogy abban az esetben, ha a megrendelő a gépjárművezetőt arra utasítja, hogy a továbbításra váró árut átvegye, a szerződés jellege megváltozik, arra már nem a vállalkozás, hanem a fuvarozás szabályait kell alkalmazni.